

Sygn. akt VIII Gz 165/15

POSTANOWIENIE

Dnia 7 stycznia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy Wydział VIII Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Wiesław Łukaszewski

po rozpoznaniu w dniu 7 stycznia 2016 r. w Bydgoszczy

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku: (...) Oddział w B.

z udziałem A. G.

o orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej

na skutek zażalenia uczestniczki A. G. na

postanowienie Sądu Rejonowego w Bydgoszczy

z dnia 8 grudnia 2015 r., sygn. akt XV Gzd 100/15

postanawia:

oddalić zażalenie.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy w Bydgoszczy oddalił wniosek uczestniczki - A. G. o ustanowienie pełnomocnika z urzędu (na podstawie art. 117 par. 5 kpc a contrario). W uzasadnieniu Sąd I instancji podkreślił, że przejściowe problemy finansowe związane z prowadzoną działalnością gospodarczą nie mogą stanowić podstawy do założenia, że strona nie jest w stanie ponieść kosztów pomocy prawnej. W ocenie Sądu Rejonowego, z oświadczenia uczestniczki wynika, że osiągała ona znaczne dochody, które przeznaczała na spłatę kredytów i utrzymanie rodziny. Tymczasem w ocenie Sądu Rejonowego, powinna była na równi z obowiązkiem spłaty kredytów dbać o zabezpieczenie przyszłych ewentualnych kosztów postępowania i gromadzić środki na ten cel. Nie zachodzi zatem, w ocenie tego Sądu, w przedmiotowej sprawie przesłanka niemożności pokrycia kosztów pomocy prawnej przez uczestniczkę, która ma znaczne dochody i majątek. Ponadto, w ocenie Sądu I instancji, przedmiotowa sprawa nie należy do zbyt skomplikowanych zarówno pod względem prawnym, jak i faktycznym. Sama zaś uczestniczka wykazała się zdolnością do jasnego i zrozumiałego dla sądu przedstawienia swojego stanowiska w sprawie. Złożyła bowiem komunikatywnie sformułowany wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu i prawidłowo uzupełnienie oświadczenie majątkowe.

Uczestniczka A. G. w zażaleniu od w/w postanowienia zarzuciła, że Sąd Rejonowy nie uwzględnił faktu, iż po spłaceniu zobowiązań i pokryciu kosztów codziennego utrzymania i leczenia, skarżącej nie pozostają już żadne środki, które mogłyby przeznaczyć na inne cele. Uczestniczka podkreśliła, że znajduje się w kolejnej ciąży, którą bardzo źle znosi, w związku z czym nie może pracować. Wskazała, że w listopadzie 2015 r. odnotowała stratę z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej w kwocie ok. 5 tys. zł. Dodatkowo działalność ta ma charakter sezonowy i w okresie zimowym praktycznie nie ma sprzedaży na targowisku. Uczestniczka podkreśliła, że pragnie zawrzeć ugodę z wierzycielem (...) oraz, że nie jest w stanie pokryć z własnych środków kosztów wynagrodzenia pełnomocnika z urzędu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie uczestniczki nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 117 § 2 k.p.c. osoba fizyczna, niezwolniona przez sąd od kosztów sądowych, może się domagać ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ponieść kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Nadto, Sąd uwzględni wniosek, jeżeli udział adwokata lub radcy prawnego w sprawie uzna za potrzebny (art. 117 § 5 k.p.c.).

Podkreślić należy, że warunkiem koniecznym do uwzględnienia wniosku strony o ustanowienie pełnomocnika z urzędu jest łączne spełnienie dwóch przesłanek, tj. sytuacja, gdy poniesienie kosztów zastępstwa procesowego byłoby połączone z uszczerbkiem utrzymania koniecznego dla strony i jej rodziny oraz udział pełnomocnika z urzędu musiałby być potrzebny.

Analiza samej treści oświadczenia majątkowego uczestniczki prowadzić może, w ocenie Sądu, do wniosku, że jej sytuacja materialna jest trudna. Uczestniczka podała bowiem, że ma do spłacenia kredyty na łączną kwotę 31.828,40 zł, dodatkowo ma zaległości na rzecz (...) w kwocie 61.230,70 zł, z tytułu podatku VAT 13.000 zł. Ponosi przy tym koszty utrzymania czteroosobowej rodziny (mąż nie pracuje) w kwocie ok. 3200 zł miesięcznie. Uczestniczka wskazała, że do końca października 2015 r. uzyskiwała miesięczny dochód netto w wysokości 5.480,05 zł, w listopadzie 2015 r. poniosła już zaś - jak twierdzi - stratę. W zażaleniu zaś dodatkowo poinformowała, że znajduje się w trzeciej ciąży, którą źle znosi, w związku z czym nie jest w stanie podejmować pracy zarobkowej.

Rzecz jednak w tym, że uczestniczka przytoczyła wiele twierdzeń odnośnie swej sytuacji materialnej, ale nie przedłożyła żadnego dowodu na jej potwierdzenie (dokumentów dotyczących zobowiązań kredytowych, czy potwierdzających fakt ponoszenia przez nią kosztów związanych z utrzymaniem siebie i rodziny). Brak ponadto jakichkolwiek dokumentów obrazujących wysokość uzyskiwanych przez uczestniczkę dochodów (czy odnotowanej deklarowanej straty). Wnioskodawczyni nie udokumentowała również swego stanu zdrowia, który - jak twierdzi - uzasadnia potrzebę ustanowienia jej pełnomocnika z urzędu (np. niezdolność do pracy z uwagi na zagrożenie ciąży). Brak jednocześnie, zdaniem Sądu Okręgowego, było na gruncie sprawy niniejszej podstaw do wzywania uczestniczki na podstawie art. 130 kpc do uzupełnienia wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Należałoby to uczynić bowiem jedynie w sytuacji, gdyby oświadczenie uczestniczki o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania nie zawierało wszystkich wymaganych danych. Z taką zaś sytuacją nie mamy w sprawie do czynienia.

Jakkolwiek Sąd Okręgowy nie podziela stanowiska Sądu Rejonowego, wyrażonego w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia, co do tego, że uczestniczka „ma znaczne dochody i majątek”. Wniosku takiego nie sposób bowiem wywieść z samej treści oświadczenia uczestniczki. Uczestniczka uzyskiwała, jak twierdzi, do października 2015 r., dochód miesięczny na poziomie ok. 5 tys. zł netto (przy czteroosobowej rodzinie), zaś za listopad 2015 r. zadeklarowała już stratę. Nie można również podzielić zapatrywania Sądu I instancji, że sam fakt, że uczestniczka była właścicielką działki oznaczał, że posiada „znaczny majątek”. Ponadto, wprawdzie nie można wykluczyć, że nieruchomości uczestniczki może być źródłem dochodu np. z tytułu dzierżawy, jednakże nie można tego założyć a priori, przyjmując bez dokonania stosownych ustaleń. Wreszcie, nie sposób oczekiwać od uczestniczki, aby gromadziła odpowiednie fundusze celem zabezpieczenia środków na koszty ewentualnego postępowania sądowego, skoro w przedmiotowej sprawie nie jest ona inicjatorem postępowania, a stroną „pozwaną” (uczestnikiem postępowania a nie wnioskodawcą), dla której udział w przedmiotowym postępowaniu był sytuacją nagłą.

Powyższe nie zmienia jednak faktu, że brak jest jakichkolwiek dowodów uzasadniających stanowisko, że uczestniczka nie jest w stanie, bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny, opłacić kosztów związanych z udziałem profesjonalnego pełnomocnika w przedmiotowej sprawie.

Ponadto, na gruncie sprawy niniejszej podkreślić trzeba, że art. 117 § 5 k.p.c. nakazuje sądowi uwzględnić wniosek strony o ustanowienie pełnomocnika z urzędu tylko, jeżeli udział adwokata lub radcy prawnego w danej sprawie można uznać za potrzebny. Potrzeba udzielenia profesjonalnej pomocy prawnej stronie zachodzi przede wszystkim w sytuacji, gdy strona ta jest nieporadna, przez co należy rozumieć sytuację, w której nie potrafi ona w zrozumiały i poprawny sposób przedstawić swojego stanowiska procesowego oraz nie ma podstawowej orientacji w regulacjach rządzących procesem cywilnym, w związku z czym nie można zasadnie oczekiwać, iż pouczenia sądu udzielane w trybie art. 5 k.p.c. będą wystarczające dla zapewnienia tej stronie odpowiedniej wiedzy o możliwych i celowych czynnościach procesowych.

O potrzebie przyznania pełnomocnika z urzędu można też mówić wtedy, gdy strona wprawdzie nie jest nieporadna, jednakże sprawa ma na tyle skomplikowany pod względem prawnym lub faktycznym charakter, że jej właściwe prowadzenie wymaga pogłębionej wiedzy prawniczej. Wreszcie, potrzeba ustanowienia pełnomocnika z urzędu istnieje wtedy, gdy strona (np. ze względu na chorobę) nie jest w stanie samodzielnie prowadzić sprawy, w szczególności stawiać się na kolejne terminy rozpraw.

Subiektywne jednak przekonanie wnioskodawcy, że nie poradzi sobie w samodzielnym prowadzeniu procesu nie może uzasadniać i nie uzasadnia uwzględnienia wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

Na gruncie sprawy niniejszej Sąd Rejonowy trafnie zważył, że uczestniczka złożyła prawidłowo sformułowany wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, jak również prawidłowo uzupełnione oświadczenie o stanie rodzinnym i majątkowym. Prawidłowo też wykonała kierowane do niej zarządzenia Sądu. Brak zatem na gruncie sprawy niniejszej podstaw do przyjęcia, że jest ona osobą nieporadną. Uczestniczka nie wykazała też, aby ze względu na stan zdrowia nie była w stanie samodzielnie prowadzić sprawy, w szczególności stawiać się na terminy rozpraw.

Nie można również tracić z pola widzenia, że w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego znajdują się normy o charakterze ochronnym, wyrównujące możliwości rzeczywistej obrony swoich interesów przez stronę działającą samodzielnie, bez udziału fachowego pełnomocnika. Należy do nich art. 5 k.p.c., który przyznaje Sądowi uprawnienie do udzielenia stronie - w razie uzasadnionej potrzeby - niezbędnych pouczeń co do czynności procesowych i takowe są uczestnikom udzielane.

Przede wszystkim zaś treść przedmiotowego zażalenia świadczy o tym, że potrzeby skorzystania z usług profesjonalnego pełnomocnika uczestniczka upatruje głównie poza przedmiotowym postępowaniem, tj. poza sądem. Skarżąca wskazała bowiem, że zamierza rozmawiać z wierzycielem (ZUS-em), doprowadzić go ugody i spłacać zadłużenie w ratach, co jej zdaniem może skutkować cofnięciem przedmiotowego wniosku. Profesjonalny pełnomocnik miałby skarżącej pomóc w „uregulowaniu jej spraw” (k.44 v).

W powyższych okolicznościach, w ocenie Sądu Okręgowego, prawidłowym jest stanowisko co do braku potrzeby reprezentowania uczestniczki w przedmiotowej sprawie przez profesjonalnego pełnomocnika.

Ubocznie jednak zasygnalizować warto, że od początku 2016 r., na terenie całej Polski, zaczęła funkcjonować organizowana przez powiaty darmowa pomoc prawna, co jest rezultatem wejścia w życie ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej. W całym kraju, od stycznia 2016 r. powstać ma ponad 1500 punktów, w których profesjonaliści będą świadczyć pomoc prawną (<http://www.ms.gov.pl/pl/informacje/news,7888,od-stycznia-2016-r-w-calej-polsce-ruszyla.html>). W myśl przepisów powołanej ustawy, nieodpłatna pomoc prawna przysługuje w szczególności osobie fizycznej, która nie ukończyła 26 lat (art. 4 ust. 1 pkt 5). Taką zaś osobą jest uczestniczka.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy, na mocy art. 385 kpc w zw. z art. 397 § 2 kpc, oddalił zażalenie uczestniczki, jako nieuzasadnione, o czym postanowił jak w sentencji.